

Luleå tekniska universitet
Rektor
Dnr 1400-05

Umeå universitet
Rektor
Dnr 600-1979-05

Juridiska avdelningen
Teresa Edelman
BESLUT

2005-11-30
Reg.nr 31-2003-05

Antagning till kurser och examination vid institutionen för rymdvetenskap (IRV) vid Umeå universitet och Luleå tekniska universitet

Anmälan

I en anmälan till Högskoleverket har N N ifrågasatt, såsom anmälan får förstås, IRV:s hantering av hans och hans studiekamraters antagning till kurser och examination. Han har anfört i huvudsak följande.

Hösten 2003 blev studenter vid IRV inbjudna att delta i experiment på BEXUS II, Ballon Experiment for University Students II, som är en ballong som släpps från Esrange, där studenterna får delta med egna experiment. De var sju studenter som beslöt sig för att delta med en kamera som de byggde på sin fritid åt en satellit som skulle skjutas upp av europeiska rymdstyrelsen (ESA). Från slutet av september till början av november 2003 lämnades experimentförslagen in. Tillsammans med förslagen skulle man även lämna in förslag på hur många poäng och vilken nivå man ansåg att projektet krävde. Det fanns några valbara kurser på olika nivåer. Han ansåg att hans arbete skulle komma att motsvara 10 poäng på D-nivå och föreslog kursen betecknad RYM031, 10 poäng på D-nivå vid Luleå tekniska universitet. Först i februari 2004 fick han och hans kolleger reda på vem som var deras examinator på kursen. De kontaktade examinatorn för att ta reda på vilken kurs de hade registrerats på. De fick då reda på att institutionen ansåg att deras BEXUS II projekt inte krävde mer än 200 timmar per person på C-nivå. Detta protesterade de emot och lämnade in tidsunderlag samt arbetsbeskrivningar för att visa att de redan hade arbetat mer än 200 timmar per person och att projektet var långt ifrån klart. Den färdiga rapporten lämnades in i tid, innan den 10 maj 2004, som var slutdatum för detta. Under juni – juli 2004, då andra grupper som hade deltagit i BEXUS II började få tillbaka sina rapporter rättade och kommenterade, frågade de examinatorn om deras rapport. De fick till svar att examinatorn ännu inte hade tid med deras rapport men att han skulle ta tag i det senare. De kontaktade även sin prefekt men ingenting hände. Under augusti 2004 skrev de två brev till universitetens rektorer där de påpekade olika fel och brister

BESLUT

2005-11-30

Reg.nr 31-2003-05

Sid 2

vid IRV, däribland deras problem med att få sin rapport rättad. Under augusti – december 2004 kontaktade de igen både examinatorn och prefekten. Svaret blev igen att man inte hade tid. Examinatorn hävdade också att han inte var kvalificerad nog för att kunna rätta rapporten. Ett liknande svar fick de också vid senare tillfällen. Den 9 maj 2005, dvs. vid tiden för anmälan till Högskoleverket, hade de fortfarande inte fått reda på om rapporten blivit godkänd eller inte. De hade inte heller fått rapporten för revidering. Vid denna tidpunkt var de fortfarande inte registrerade på någon kurs för projektet och visste inte hur många poäng de kunde få eller på vilken nivå deras projekt var.

Till sin anmälan har N N fogat en kopia av e-postkonversation mellan examinatorn och två av hans studiekamrater där man tar upp konsekvenser av att rapporten inte har blivit rättad, bl.a. problem med ansökningar till andra kurser och med studiestöd från CSN.

Utredning

Högskoleverket har anmodat Luleå tekniska universitet och Umeå universitet att i samråd yttra sig över vad N N har anfört samt bifoga den aktuella kursplanen, utbildningsplanen och eventuell ytterligare information om den aktuella utbildningen.

Yttrandet från universiteten

Luleå tekniska universitet och Umeå universitet har yttrat sig till Högskoleverket genom professor Jerker Delsing som i sin tur har yttrat sig för beredningsgruppens vid IRV räkning. Han har därvid anfört i huvudsak följande.

Inledningsvis bör noteras att det här är fråga om att studenterna erbjöds att delta i projektform i skarpa experiment i samband med svenska rymdraketbolaget Esranges flygningar av stratosfärballonger. Projekten skulle sedan tillgodoräknas inom ramen för någon av ett antal utpekade kurser, efter prövning av kvalitet och nivå. Vad gäller registrering på kurs framgår av bifogade instruktioner att det ankommer på studenter att registrera sig. Beträffande N Ns synpunkter på att rapporten inte blivit rättad eller tillbakalämnad visade sig att den grupp som N N ingick i inte hade redovisat något färdigt eller halvfärdigt arbete. Gruppen färdigställde inget experiment att integrera med nyttolasten vid ballongflygningen. I brev till kursansvarig krävde gruppen att bli tilldelade poäng på helt andra kurser och på högre nivå och med fler poäng än vad som motsvarade gjorda arbetsinsatser. Svårigheten att, mot bakgrund av detta, över huvud taget bedöma studenternas insatser tillsammans med personalbrist och andra olyckliga omständigheter har dessvärre lett till att studenterna fått vänta orimligt länge på klara besked i ärendet. Utredningen pågår och avsikten är att denna brist skall åtgärdas snarast och senast den 30 juni 2005.

Till yttrandet har fogats beskrivning av ballongkampanj BEXUS II av den 22 september 2003, minnesanteckningar förda vid planeringsmöte BEXUS II om rutiner kring kursregistreringar och examination från den 2 februari 2004,

BESLUT

2005-11-30

Reg.nr 31-2003-05

Sid 3

yttrande från prefekten vid institutionen för rymdvetenskap av den 21 juni 2005, utbildningsplan för magisterprogrammet i rymdteknik vid Umeå universitet, examensbeskrivning för teknologie magisterexamen vid Umeå universitet samt utdrag från studiehandboken vid Luleå tekniska universitet med tre kursplaner: RYM030, nivå C, RYM031, nivå D och RYM032, nivå C.

I det bifogade yttrandet har prefekten för IRV uppgett bl.a. att alla i N Ns grupp sedan hösten 2003 är registrerade på kurs RYM032, att det har funnits en examinator och att det har varit en annan person än den N N har nämnt. Beträffande åtgärder har prefekten anfört följande:

En intern utredning och utvärdering pågår och en examinationsrapport skall förhoppningsvis lämnas till berörda studenter senast den 30 juni 2005. (...) Nämnas kan att en erfaren examinator vid Luleå tekniska universitet, institutionen för systematik, har granskat den inlämnade rapporten och delgivit sina synpunkter. Han kan tänka sig att rapporten kan ge 5 poäng på C-nivå när författarna demonstrerar ett fungerande system.

N Ns kommentarer

N N har fått tillfälle att bemöta universitetens yttrande och anfört bl.a. följande.

Hans grupp har presenterat ett färdigt men ej fungerande system, både muntligt och skriftligt i form av en rapport. För övrigt är det inget krav i någon av projektkurserna att presentera ett fungerande eller halvfärdigt hårdvaroarbeta. Därför ansåg gruppen att en haverirapport fullgör kursens mål likväl som ett fungerande system eftersom det är normalt förfarande vid projekt på IRV. Hans och gruppens uppfattning var att den kursansvarige har varit examinator eftersom han var utsedd att rätta deras rapport. Man kan då fråga sig varför den kursansvarige inte hade överlämnat rapporten till examinator efter det att han inte ansett sig ha den rätta kompetensen. Det stämmer att samtliga deltagare i gruppen var registrerade på projektkurs RYM032 hösten 2003 men det var inte den kursen som större delen av gruppen hade sökt. Lärargruppen anmälde studenterna till kursen utan att informera dem om detta. Den 28 juni 2005 informerades han och några av hans studiekamrater via e-post att samtliga i gruppen har blivit underkända på projektkursen. De har inte fått något underlag till beslutet. Rapporten har fortfarande inte returnerats. Gruppen har dessutom inte fått någon chans till komplettering innan examinationsbeslutet togs. Denna rättningsprocess skiljer sig markant från andra gruppens rättningsprocess inom BEXUS II projektet, då t.ex. en annan grupp fick möjlighet till komplettering. Trots att gruppen inte har ett fungerande system anser gruppen att de mål som är specificerade i de kurser som sökts är uppfyllda och att de därmed är berättigade till poäng. Det verkar som att examinationen har stressats fram av hans anmälan till Högskoleverket och det är mycket troligt att den, i ett annat fall, fortfarande inte hade blivit av. Därför misstänker han att examinationen inte har blivit korrekt genomförd och han skulle uppskatta en ny utvärdering av gruppens rapport.

BESLUT

2005-11-30

Reg.nr 31-2003-05

Sid 4

Övrig utredning

Luleå tekniska universitet och Umeå universitet har bereds tillfälle att yttra sig över N Ns kommentarer men har meddelat att de inte avser att lämna ytterligare yttranden.

Högskoleverket har tagit del av regleringsbrev för budgetåret 2005 med uppdrag till Umeå universitet och Luleå tekniska universitet angående deras samarbete för utbildning i rymd- och miljövetenskap. I regleringsbrevet avseende Umeå universitet anges bl.a. att universitetet tillsammans med Luleå tekniska universitet och med Institutet för rymdfysik inom ramen för Kiruna rymd- och miljöcampus skall erbjuda utbildning i rymd- och miljövetenskap i Kiruna. Ett motsvarande uppdrag framgår av regleringsbrevet avseende Luleå tekniska universitet.

Högskoleverket har också tagit del av beslut av rektor vid Luleå tekniska universitet, 2002-12-19, dnr 66-03 3605, angående samarbetsavtal mellan Luleå tekniska universitet och Umeå universitet om Kiruna Rymd- och Miljöcampus (KRM) och delegationsbeslut för den gemensamma institutionen KRM, som gällde från och med den 1 januari 2003. I beslutet angavs att universiteten hade kommit överens om att samarbeta för att skapa en gemensam organisation för grundläggande högskoleutbildning, forskarutbildning och forskning inom rymd- och miljövetenskap. I delegationsordningen för den gemensamma institutionen KRM, numera IRV, angavs att institutionen leddes av en styrelse och en föreståndare vars formella mandat vilade på en delegerad beslutanderätt från respektive universitet. Beträffande grundutbildning hade, enligt delegationsordningen, till föreståndaren delegerats bl.a. att fastställa kursplan och utse examinator.

Högskoleverket har tagit reda på att ett motsvarande beslut även hade fattats av Umeå universitet.

Högskoleverkets bedömning

Antagning till kurser och antagningskrav i kursplanerna

Tillämpliga bestämmelser

Enligt 6 kap. 1 § högskoleförordningen (1993:100) skall all grundläggande högskoleutbildning bedrivas i form av kurser som får sammanföras till utbildningsprogram. Enligt 2 § samma kapitel skall omfattningen av grundläggande högskoleutbildning anges enligt ett poängsystem, där varje poäng motsvarar heltidsstudier under en vecka. Av 6 – 7 §§ samma kapitel framgår att för kurs inom grundläggande högskoleutbildning skall det finnas en kursplan samt att i kursplanen skall anges bl.a. de krav på särskilda förkunskaper och andra villkor som gäller för att bli antagen till kursen.

Enligt 7 kap. 1 § högskoleförordningen skall antagning till grundläggande högskoleutbildning avse en kurs eller ett utbildningsprogram. I 19 § samma kapitel anges att den som vill antas till grundläggande högskoleutbildning skall anmäla det inom den tid och i den ordning som högskolan bestämmer. Det anges

BESLUT

2005-11-30

Reg.nr 31-2003-05

Sid 5

vidare att frågor om antagning avgörs av högskolan samt att ett maskinellt framtaget besked om antagning gäller såsom högskolans beslut.

Högskolans beslut om att en sökande inte uppfyller kraven på behörighet för att bli antagen till grundläggande högskoleutbildning kan, enligt 12 kap. 2 § 5 högskoleförordningen, överklagas till Överklagandenämnden för högskolan.

Bedömning

Av beskrivningen av ballongkampanj BEXUS II den 22 september 2003 framgår att en del studenter, däribland N N och hans studiekamrater, kunde välja att registrera sig på följande kurser: RYM030, Rymdteknikprojekt I, 10 poäng, nivå C, RYM031, Rymdteknikprojekt II, 10 poäng, nivå D eller RYM032, Rymdteknik, 5 poäng, nivå C.

Av övrig utredning i ärendet framgår att N N och hans studiekamrater från samma grupp uttryckte önskemål att bli registrerade på kurs Rymdteknikprojekt II men blev registrerade på kurs Rymdteknik. Det framgår också av utredningen att studenterna protesterade mot att deras arbete inte ansågs uppfylla krav för den förstnämnda kursen och att de under en längre tid inte visste att de blivit placerade på den andra kursen.

Vad Högskoleverket kan förstå var det fråga om antagning till olika kurser på olika nivåer och med olika poängtal. IRV hade därför att följa högskoleförordningens bestämmelser om tillträde till grundläggande högskoleutbildning och föreskrifter om antagningskrav i de egna kursplanerna.

Föreskrifter i kursplaner är föreskrifter i den mening som avses i 8 kap. regeringsformen, dvs. regler som är generellt tillämplbara och bindande såväl för lärosätet som för studenten. Regler i kursplanen om bl.a. de krav på särskilda förkunskaper och andra villkor som gäller för att bli antagen till kursen utgör grunden för högskolans myndighetsutövning mot enskild, när högskolan bl.a. fattar beslut om antagning. Reglerna har också till syfte att informera studenten om vad som gäller för en särskild kurs och har stor betydelse för studentens rättssäkerhet. Mot denna bakgrund är det viktigt att kursplanerna är fullständiga.

I kursplanen för Rymdteknikprojekt II har som särskild behörighet angetts minst två års naturvetenskaplig-teknisk högskoleutbildning. Det har inte angetts några andra krav för att bli antagen till kursen. Institutionens krav på att N Ns och hans studiekamraters arbete måste uppfylla vissa villkor för att kvalificera dem för kursen har således inte framgått av kursplanen. De ansvariga vid IRV har ändå funnit att N Ns och hans kamraters arbete inte uppfyllt kraven för att bli antagna till kursen. Detta ställningstagande framgår inte av något skriftligt besked och studenterna synes inte heller ha blivit informerade om överklagandemöjligheter. IRV:s antagningsförfarande har således inte uppfyllt de i högskoleförordningen föreskrivna grundläggande kraven och följaktligen inte tillförsäkrat studenterna den rättssäkerhet som eftersträvas. Högskoleverket riktar därför kritik mot Luleå tekniska universitet och Umeå universitet för IRV:s underlåtenhet att tillämpa

BESLUT

2005-11-30

Reg.nr 31-2003-05

Sid 6

gällande bestämmelser avseende antagning till kurser och förutsätter att universiteten ser över de i ärendet aktuella kursplanerna och IRV:s antagningsförfarande.

Examination

Universiteten har medgett att studenterna fått vänta orimligt länge på bedömningen av sina insatser. Högskoleverket anser att en rättningstid på över ett år inte är acceptabel och riktar kritik mot Luleå tekniska universitet och Umeå universitet. Verket förutsätter att universiteten skapar förutsättningar för att en liknande situation inte kan upprepas.

Av N Ns kommentarer framgår att han är missnöjd även med examinationsprocessen och att han önskar en ny bedömning av gruppens rapport. I detta sammanhang kan Högskoleverket endast konstatera att det ankommer i första hand på examinator att ta ställning till N Ns begäran om omprövning av betygsbeslutet.

På Högskoleverkets vägnar

Annica Lindblom
Chefsjurist

Teresa Edelman
Verksjurist

Kopia för kännedom:

N N